

induplati

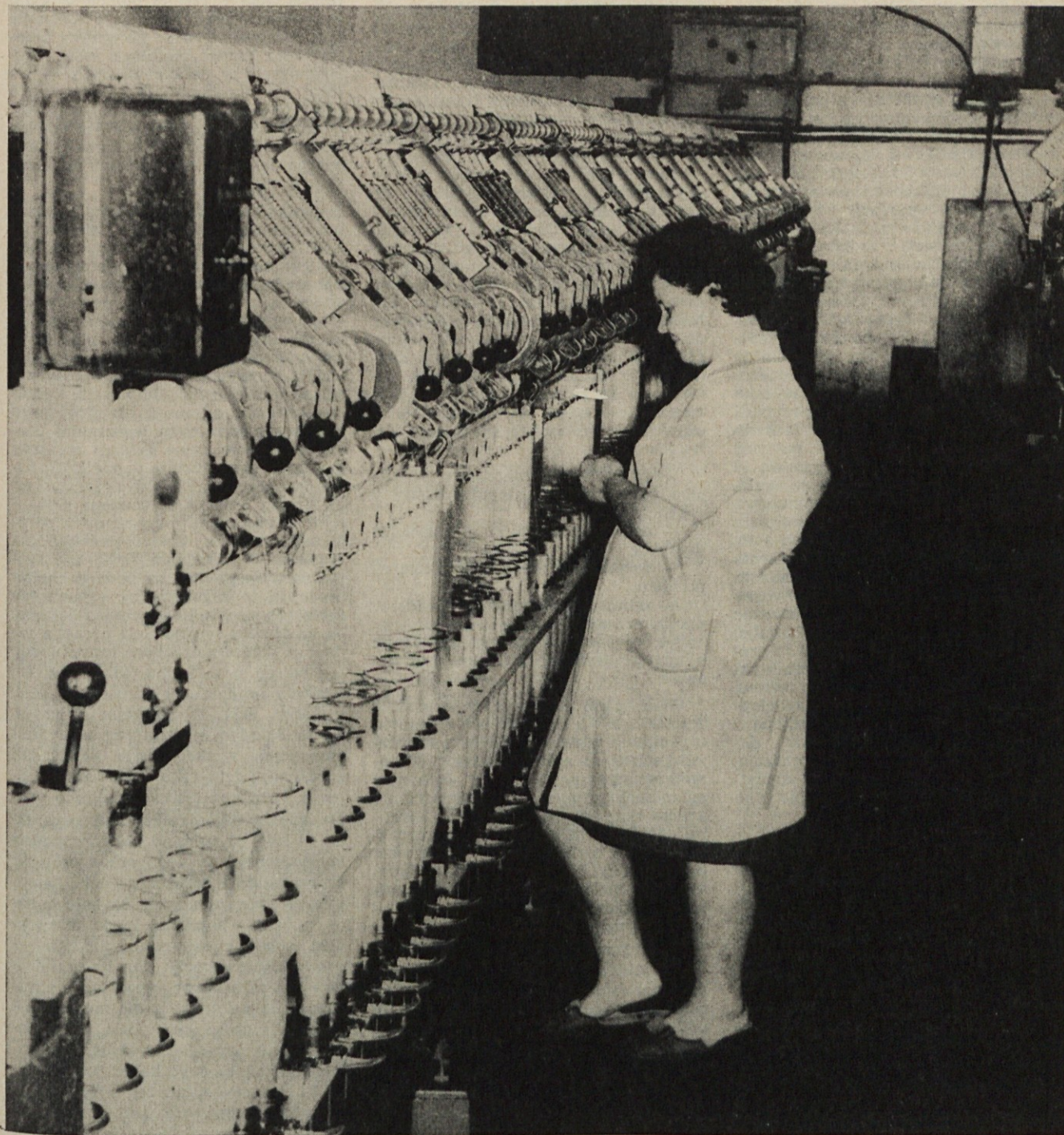
konoplan

GLASILO
KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

Leto XX.

SEPTEMBER 1971

Cena 0,20 din

Ob obletnici samoupravljanja čestitamo celotnemu kolektivu

Amandmaji k zvezni

O pomenu amandmajev XX. do XXII. k Zvezni ustavi za razvoj našega družbeno političnega in družbeno ekonomskega sistema bi bilo na tem mestu skoraj odveč govoriti, saj smo o tem imeli v zadnjem času toliko brati v našem dnevnem in periodičnem tisku, kakor tudi slišati preko TV in drugih sredstev javnega obveščanja, vrsto komentarjev, razlag in razprav naših najuglednejših družbeno političnih, znanstvenih in drugih javnih delavcev. Zato naj na tem mestu le na kratko ponovimo, da so z navedenimi amandmaji postavljeni na novo in čistejšo osnovo temeljni odnosi med federacijo in republikami ter AP, skladno s tem pa tudi bistveno spremenjena dosedanja obseg in vsebina zakonodajne funkcije federacije in republik, prestrukturirana dosedanja organizacija federacije, v okviru katere pomeni vsekakor najpomembnejšo novost ustanovitve predsedstva SFRJ, ter na novo določene pristojnosti organov federacije, dalje da je na novo obravnavana in zagotovljena enotnost jugoslovanskega trga, urejeno vprašanje družbenega planiranja, določen monetarni in davčni sistem itd., kakor tudi bistveno na novo urejena pravna in ekonomska razmerja znotraj organizacij združenega dela in med njimi. Očitno je torej, da nam po drugi strani tudi kompleksnost vprašanj, ki jih urejujejo navedeni ustavni amandmaji, ne dopušča, da bi na tem mestu natančneje obravnavali njihov celotni pomen, prav tako pa je očitno, da nas mora v tej naši obravnavi zlasti zanimati nova ureditev pravnih in ekonomskih razmerij znotraj organizacij združenega dela in med njimi, problematika, ki je neposredno pomembna za našo samoupravno prakso. To problematiko urejujeta XXI. in XXII. amandma, ki se po 2. čl. ustavnega zakona o izvedbi ustavnih amandmajev neposredno uporabljata od dneva, ko je zbor narodov Zvezne skupščine razglasil navedene ustavne amandmaje, t. j. že od 30. 6. 1971 dalje, zaradi česar je s tem dnem tudi že prenehala veljati vrsta določb zveznih zakonov, tako zlasti temeljnega zakona o podjetjih, zakona o sredstvih delovnih organizacij in temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah, ki so ta vprašanja, vsebovana v navedenih dveh amandmajih, do sedaj konceptualno bistveno drugače urejale.

Temelj novega pravnega in ekonomskega sistema združenega dela, ki ga uvajata XXI. in XXII. ustavni amandma, je **osnovna oblika združenega dela kot osnovna oblika združenega dela**. Osnovna organizacija združenega dela ni le gol izraz za terminološko novo poimenovanje do sedaj znanih organizacij združenega dela, marveč je v duhu novih ustavnih načel povzdignjena v ustavno pravno kategorijo in kot taka dejansko izhodišče nove pravne in ekonomske ureditve na tem področju, je kot osnovna oblika združenega dela organizacijski temelj celotnega gospodarstva in družbenih služb. S tem v zvezi so zlasti pomembne tiste določbe v ustavnih amandmajih, ki opredeljujejo pristojnosti osnovne organizacije združenega dela in njen družbeno ekonomski položaj sploh. Tako se v XXI.

ustavnem amandmaju izrecno določa, da je delavcem kot njihova neodtujljiva pravica zajamčeno, da na podlagi svojega dela v osnovnih organizacijah združenega dela, v katerih se združujejo in delajo, ter v vseh oblikah združevanja in poslovnega sodelovanja teh organizacij pridobivajo dohodek in upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odločajo o dohodku, ki ga kot del skupnega družbenega dohodka ustvarijo v različnih oblikah združenega dela in združevanja sredstev. Dohodek, ki ga ustvarijo v kateri koli obliki združenega dela in združevanja sredstev, pripada v celoti osnovnim organizacijam združenega dela. V osnovni organizaciji združenega dela delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanih svojega družbeno ekonomskega položaja. Delavci v osnovni organizaciji združenega dela določajo osnove in merila za razporeditev dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke v skladu z osnovami in merili, ki jih določajo samoupravni sporazumi in družbeni dogovori. To pomeni, da so z ustavo zajamčene pravice delavcev, ki jih uresničujejo v osnovnih organizacijah združenega dela:

- pridobivanje dohodka v združenem delu s proizvodnimi sredstvi v družbeni lastni,
- odločanje o delitvi ustvarjenega dohodka,
- urejanje medsebojnih razmerij pri delu,
- upravljanje zadev in sredstev družbene reprodukcije,
- odločanje o drugih vprašanih njihovega družbeno ekonomskega položaja.

Med zgoraj našteje ustavne pravice delavcev, ki jih uresničujejo v osnovni organizaciji združenega dela, pa moramo prišteti še njihovo **pravo do samoorganiziranja**. V XXI. ustavnem amandmaju so med drugim namreč navedeni tudi pogoji in načini za konstituiranje osnovne organizacije združenega dela in njeno izločitev iz delovne organizacije. Tako imajo delavci pravico organizirati kot osnovno organizacijo združenega dela vsak del delovne organizacije:

- ki pomeni delovno celoto,
- v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in je lahko na tej podlagi samostojno izražen.

Vendar se z organiziranjem osnovne organizacije združenega dela v sestavi delovne organizacije ali z njeno izločitvijo iz sestava delovne organizacije ne smejo kršiti pravice delovnih ljudi v drugih delih te organizacije niti interesi in pravice te organizacije kot celote, ki izhajajo iz medsebojne odvisnosti pri delu ali iz skupnega dela z

združenimi sredstvi, in ne enostransko spreminjati medsebojne obveznosti.

Glede na to, da delavci uresničujejo vse svoje navedene pravice v osnovni organizaciji združenega dela, ki je osnovna oblika združenega dela, te pravice delavcev pa so njihove ustavne pravice, je tako sedaj očitno, da mora imeti osnovna organizacija združenega dela v resnici pomen ustavno pravne kategorije in da je v tem svojem pomenu dejansko konkreten organizacijski temelj celotnega našega gospodarstva in družbenih služb — da torej ne more imeti le pomena neke nove pojmovne pravne kategorije ter s tem v zvezi zgolj nekega formalnega nadomestila sedanjih organizacij združenega dela oziroma prejšnjih ekonomskih in delovnih enot.

Dosledno s takšnim pomenom osnovnih organizacij združenega dela razvija XXII. ustavni amandma bistveno nov institut **samoupravnega sporazumevanja o združevanju** kot od dosedanje bistveno različno in novo podlago celotne zgradbe našega gospodarstva in družbenih služb, t. j. vseh odnosov v širših asociacijah združenega dela, podjetjih, združenih podjetjih, poslovnih združenjih in drugih skupnostih. Delavci v osnovnih organizacijah združenega dela s samoupravnimi sporazumi prosto združujejo svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v podjetjih, zavodih in drugih delovnih organizacijah ali drugih oblikah združenega dela. S temi samoupravnimi sporazumi o združevanju urejajo delavci medsebojna razmerja v navedenih širših asociacijah združenega dela na podlagi enakopravnosti in zagotavljač v vseh teh razmerjih neodtujljivo pravico delavca, da na podlagi svojega dela upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odloča o dohodku, ki ga ustvari osnovna organizacija združenega dela, v kateri dela. Iz navedenega izhaja, da se skladno s citiranimi ustavnimi amandmaji v vseh širših asociacijah združenega dela, tako zlasti tudi v podjetjih, »osnovna celica«, izhodišče vedno osnovne organizacije združenega dela, ki šele na osnovni enakopravnosti in medsebojnega dogovora tvorijo te širše asociacije združenega dela. Samoupravni sporazum o združevanju je zato v bistvu **pogodba**, ki jo sklenejo med seboj enakopravni subjekti — osnovne organizacije združenega dela in s katero osnovne organizacije združenega dela določijo svoje medsebojne pravice in obveznosti, posle, ki jih bodo skupno opravljale v širših asociacijah združenega dela, kakor tudi pravice, ki jih imajo organi teh širših asociacij združenega dela pri opravljanju skupnih poslov. Reči pa je treba, da osnovne organizacije združenega dela skladno z besedilom citiranih ustavnih amandmajev s takšnim samoupravnim sporazumom o združevanju ne bi mog-

le prenesti na širše asociacije združenega dela tistih pravic oziroma pristojnosti, ki jih po teh amandmajih izvršujejo delavci neposredno v osnovnih organizacijah združenega dela in ki so tudi določene kot njihove ustavne pravice, tako zlasti ne pravice odločanja o dohodku, ki ga ustvari osnovna organizacija združenega dela, in upravljanja zadev in sredstev družbene reprodukcije v osnovni organizaciji združenega dela. Iz takšne koncepcije pravnih instrumentov za integracijske procese, kot jo uveljavljajo cit. ustavni amandmaji, pa seveda sledi, da se je danes tudi bistveno spremenil način oziroma postopek kreiranja, obenem z njim pa tudi sama notranja zgradba in pomen avtonomnega samoupravnega prava. Ko citirani ustavni amandmaji določajo osnovne organizacije združenega dela kot osnovne oblike združenega dela v celotni samoupravni zgradbi našega gospodarstva in družbenih služb in pri kreiranju te zgradbe tudi dosledno izhajajo od njih, skladno s tem pa tudi razvijajo nov osnovni instrument za integracijske procese samoupravnih sporazumov o združevanju, se spreminja tudi dosedanje pomen avtonomnega samoupravnega prava, po katerem so bili statuti in splošni akti nekakšni majhni zakoni delovnih organizacij, ki so morali temeljiti na zveznih in republiških predpisih. Prav zato, ker so sedaj osnovni pravni instrument za urejanje odnosov v združenem delu samoupravni sporazumi o združevanju, tudi statut ni več najvišji akt v delovni organizaciji. Statut in drugi splošni akti delovne organizacije, v kateri so združene osnovne organizacije združenega dela, ne smejo biti, kot izrecno določa XXII. ustavni amandma, v nasprotju s samoupravnim sporazumom o združevanju, kar pomeni, da je prvi in osnovni akt, na katerem počiva vsa samoupravna struktura odnosov v širši asociaciji združenega dela samoupravni sporazum o združevanju, s katerim morajo biti usklajeni vsi drugi akti te asociacije. Samoupravni sporazum o združevanju je potemtakem konstitutivni akt za vse odnose v organizacijah združenega dela in njihovih asociacijah. Zato mora statut v svojih določbah upoštevati bistvo samoupravnih sporazumov o združevanju in more šele izhajajoč iz tega bistva in na osnovi določb samoupravnih sporazumov o združevanju urejati vsa druga vprašanja in razmerja. Statut je tako dejansko posredni akt, ki mora temeljiti na sporazumu. Bistvo celotnega avtonomnega samoupravnega prava se je spremenilo, ker smo od principa avtonomnega prava, urejanja vprašanj in razmerij na osnovi in v okviru zakonskih predpisov prešli na odnose medsebojnega dogovarjanja, pogodbene odnose. V tako spremenjenem bistvu avtonomnega samoupravnega prava bo statut postal

nekakšen »poslovnik«, na osnovi katerega bodo postopali organi delovne organizacije pri uresničevanju tistih svojih funkcij, ki so jih dobili s samoupravnim sporazumom o združevanju.

Skladno z novo koncepcijo pravnih instrumentov za integracijske procese, kot jo uveljavljajo cit. ustavni amandmaji in ki bazira na osnovni organizaciji združenega dela kot osnovni obliki združenega dela ter samoupravnem sporazumevanju o združevanju kot novem konstitutivnem aktu za vse odnose v organizacijah združenega dela in njihovih asociacijah, se očitno odpirajo prav posebne možnosti za razvoj integrativnih procesov na področju našega gospodarstva in družbenih služb, ki bi se mogle izraziti v tako imenovanem »pluralizmu odnosov« osnovnih organizacij združenega dela. Z institutom samoupravnih sporazumov o združevanju, ki jih sklepajo med seboj osnovne organizacije združenega dela, je očitno dana možnost, da se posamezne osnovne organizacije združenega dela, ki so v sestavi določene delovne organizacije, s takšnim sporazumom tudi neposredno povežejo z drugimi osnovnimi organizacijami združenega dela izven sestava te delovne organizacije in tako stopajo z njimi v neposredne poslovne odnose. Mogoče bi bilo tudi, da se takšne posamezne osnovne organizacije združenega dela združijo na tej podlagi v posebno organizacijo združenega dela, širšo asociacijo, delovno organizacijo, ne da bi se pri tem izločile iz svojih izvirnih asociacij. Do uveljavitve teh specifičnih možnosti združevanja mora priti prav v dosledni uresničitvi ustavnega načela, da so osnovne organizacije združenega dela v resnici osnovne oblike združenega dela, temelj in izhodišče nove ureditve vseh odnosov znotraj organizacij združenega dela in med njimi ter s tem tudi njihove ustavne pravice do samoorganiziranja.

Ni dvoma, da mora takšna nova ureditev samoupravnih odnosov v združenem delu vplivati tudi na celotno dosedanje pojmovanje vsebine in značilnosti statusa pravne osebe, ki ga morajo pridobiti posamezne organizacije združenega dela. Pomen statusa pravne osebe v tej ureditvi nujno izgublja svoje absolutne karakteristike. Tako tudi XXII. ustavni amandma izrecno določa, da so osnovne in druge organizacije združenega dela **nosilci pravic in obveznosti**, ki jim pripadajo po ustavi, zakonu in samoupravnem sporazumu o združevanju, kar pomeni, da je tudi vsaka osnovna organizacija združenega dela »pravna oseba« v okviru tistih pravic in obveznosti, ki jih ima na navedeni podlagi. Tako lahko rečemo, da se je z novo ureditvijo dejansko obenem tudi pojmovno zrelativiziral status pravne osebe. S to relativizacijo in posebnimi možnostmi združevanja, ki se z novo ureditvijo odpirajo na področju našega gospodarstva in družbenih služb, se v bistvu pospešujejo integracijski procesi, istočasno pa tudi — prav s stališča teh možnih integracijskih procesov — zagotavlja enotnost jugoslovanskega tržišča.

Vsekakor je za nas v danem trenutku najvažnejše vprašanje, kakšne naloge se nam zastavljajo v zvezi z izvedbo cit. ustavnih amandmajev. Situacija vsekakor ni lahka. Kot že rečeno, je prenehala veljati vrsta zakonskih določb, novi predpisi, formulirani v skladu z novo ustavno ureditvijo, še niso izdani, ustavni amandmaji pa že veljajo in terjajo s tem svojo takojšnjo neposredno uporabo. Nobenega dvoma ni, da se nam z ustavnimi amandmaji ta hip predvsem zastavlja vprašanje notranje reorganizacije, ki je nujna v zvezi z ustanovitvijo novih osnovnih organizacij združenega dela. Z reorganizacijo in ustanovitvijo novih osnovnih organizacij združenega dela pa bo treba preiti na ugotavljanje osnovnih elementov samoupravnih sporazumov o združevanju, kar bo vsekakor ena najtežjih in najbolj odgovornih nalog. S pripravo in sklenitvijo samoupravnih sporazumov pa bo moralo v tesni zvezi obenem potekati tudi že delo pri usklajevanju našega statuta in drugih splošnih aktov z določbami teh sporazumov. Naloge, ki so pred nami zaradi izvedbe citiranih ustavnih amandmajev, so torej obsežne in odgovorne in terjajo, da se jih nemudoma lotimo.

Na koncu naj poudarim, da na tem mestu ne obravnavam posebej še drugih pomembnih novosti, ki jih za našo samoupravno prakso prinašajo novi ustavni amandmaji in ki jih bomo vsekakor tudi morali upoštevati pri oblikovanju naših splošnih aktov, in sicer iz razloga, da bi na kar se da koncentriran način mogel opozoriti predvsem na bistvo teh amandmajev. Zato naj na tem mestu le na kratko navedem te druge novosti. Tako določajo citirani ustavni amandmaji, da gre vsakemu delavcu v organizaciji združenega dela v skladu z načelom delitve po delu osebni dohodek, ki je sorazmeren uspehu njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku k uspehu in razvoju organizacije, ki ga je dal s svojim skupnim, sedanjim in minulim delom v njej, s čimer se nadomešča prejšnja določba 12. čl. ustave; dalje, da je vsakemu delavcu v združenem delu z družbenimi sredstvi zajamčeno, da uresniči s svojim delom vsaj tolikšen osebni dohodek in vsaj toliko drugih pravic, da sta zagotovljeni njegova socialna varnost in stabilnost; dalje, da organizacije združenega dela zagotavljajo same ali v okviru samoupravnih sporazumov po načelih vzajemnosti in solidarnosti sredstva za zaposlovanje, prekalifikacijo in uresničevanje drugih pridobljenih pravic delavcev, kadar zaradi tehnoloških ali ekonomskih razlogov njihovo delo v organizaciji ni več potrebno; dalje, da z združevanjem sredstev ni mogoče pridobiti nobenih lastninskih ali drugih trajnih pravic, ker pravica do deleža pri dohodku druge organizacije iz naslova združevanja sredstev ugasne s tem, da se skladno z enotnimi načeli o združevanju sredstev in skladno s pogodbo vrnejo oziroma amortizirajo sredstva, z združitvijo katerih je bila ta pravica pridobljena idr.

Ingo Paš

Ob dnevu vstaje, 22. juliju, so predstavniki izvršnega odbora sindikata obiskali naše bolnike. S šopkom cvetja in darilom sindikata so v Laškem, kjer je na zdravljenju, obiskali tov. Ferlič Avguštin — za naš list pa so pripravili tale posnetek.

Tkalnica je velik obrat naše tovarne. V njej nastaja od najbolj enostavnega platnenega blaga, močnejšega blaga za ležalne stole, kuhinjskih brisalk, lanenih in pollanenih damastnih prtov in prtičev, namiznih sintetičnih garnitur, prtov in prtičev, gladkih in vzorčastih zaves, do za nas dokaj novih zaves — sukljanke. Najzahtevnejše pa so teške Jacquardske zavesne in prti.

Pri pripravi platna nima dezinater nobenega posebnega dela, razen da pripravi podatke za kalkulacijo tkanine.

Pri tkaninah ki zahtevajo da se tkejo na tkalskih listovkah, pa je postopek že precej daljši.

na teh štirinajst, lahko v različnih zaporedjih.

Ko je ideja izdelana na papirju in ko se odloči, da se bo vzorec realiziral, je na vrsti izdelava predkalkulacije. Določi se material in številka materiala za tkanino, določi se gostota po osnovi in votku, določi se tudi širina tkanine. Željeni vzorec nato dezinater porazdeli po velikosti prta, tako kot se mu zdi, da bo vzorec dosegel svoj pravi učinek, da nastanejo prava razmerja, da bo uporaben in všeč kar najširšemu krogu kupcev.

Ko so preračuni gotovi je na vrsti izdelava vezave. List na katerem je

ko lahko dosežemo različne in zelo majhne gostote v isti tkanini.

Pri tkaninah, ki se tkejo na Jacquardskih statvah je postopek precej daljši, lažje pa je delo dezinaterja ker ima veliko večjo možnost oblikovanja — vzorčenja. Delo pa izhaja ravno tako iz ideje in prenašanja le-te na papir. Vzorec se nariše in pobarva tako, da bi bil čim bolj podoben blagu kakršnega si želimo dobiti iz stroja. Sledi jo preračunavanje in določanje karakteristik tkanine, kot sem že prej navajala.

Sledi zelo zamudna in natančna izdelava vzornice, katero sedaj imenujemo patrona. Te so običajno zelo velike, tako da rišemo en vzorec na več enakih pol, katere morajo sestavljene tvoriti celoten vzorec v raportu. Na patroni je vrisano prepletanje osnovnih niti z votkovnimi, s čimer dosežemo osnovne in votkovne vezne točke, po katerih se prebija Jacquardske karte. Vsaka vezna točka je na karti označena z praznim ali polnim mestom, na podlagi katerih se na stroju spuščajo in dvigajo ničalnica z osnovo in tako se tvori vzorec.

Risanje je torej natančno in zamudno delo, kajti vsaka napak označena točka na vzornici, se v blagu pozna kot napaka.

V naši tovarni tkemo na Jacquardskih statvah največ teške zaves, manj pa prte. Novost letošnje kolekcije bo okrogel Jacquardski prt.

Delo dezinaterja je zelo zanimivo in razgibano, biti mora poln idej, da lažje dela. Znanje in ideje pa si mora pridobivati po raznih domačih in tujih revijah, sejmihi in razstavah doma in na tujem. Dezinater se mora nenehno izpopolnjevati in se seznanjati z modo notranje opreme v svetu. Za nas je še posebno zanimiv dessin vzhodnoevropskih držav. Od dela dezinaterja je v veliki meri odvisen plasma izdelka na trgu, to se pravi prodaja in uspešnost podjetja.

K. T.

Delo tkalskega dezinaterja

Idejni vzorec ki si ga dezinater zamisli, nariše na papir. Lahko je zelo lepo zamišljen vzorec v osnutku zelo slab. Skušaja ga nato popraviti in izboljšavati pravilne linije, pri čemer pa vedno mora predvidevati, kakšen naj bo sam izgled blaga, kakšen material bo uporabil in sam namen uporabe artikla. To so trije zelo pomembni faktorji, ki močno vplivajo na oblikovanje vzorca. Kljub temu pa se rado dogaja, da uporabimo vzorec, ki je že izdelan in namenjen eni vrsti materiala za popolnoma drug material in namen, pa je njegov izgled ravno tako lep in uporaben.

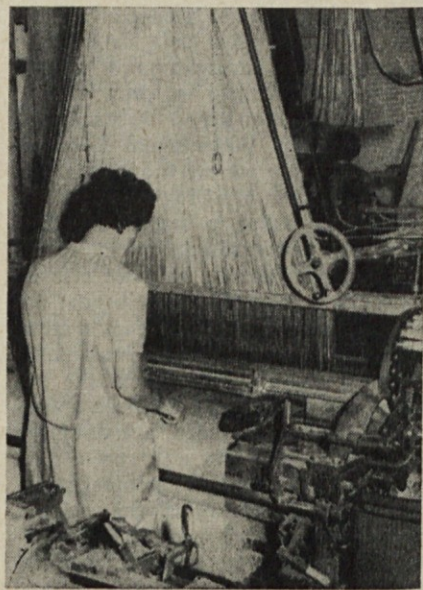
Vzorci, ki se tkejo na listovkah so lahko le zelo enostavni, zaradi samih pogojev, ki jih izpolnjuje tkalski stroj. V naši tovarni največ uporabljamo listovke za tkanje zaves in prtov. Pri pripravljanju novega vzorca — naprimer za prt, dezinater ve, da ima listovka maksimalno 16—18 razpoložljivih listov, in da od tega dva porabi za osnovno vezavo, to je vezava platna, torej mu za dodano osnovo ostane le 14 do 16 listov. Čim več listov je, tem težje je tkanje. Torej, če uporabimo vse liste, imamo štirinajst možnih načinov prepletanja dodanih osnovnih nitk. Vse ostale pa se morajo ponavljati glede

narisane vezave imenujemo vzornica. Na vzornici je poleg vezave vrisan tudi vdev v listno brdo, vdev v greben in prebijanje kart. Iz vzornice vdevalka čita po kakšnem zaporedju mora vdevati v listno brdo in greben. Po vzornici tudi prebijalec kart prebija vzorčne karte. Včasih je iz vzornice razviden tudi vzorec tkanja in snovanja, da se lahko po njej ravnata tudi snovalka in tkalka. Ti podatki pa so še posebej vpisani na proizvodnjem nalogu, ki ga dezinater izda. Na nalogu so tudi še vsi preostali podatki za tkanino, ki jih potrebujejo delavci v posameznih fazah dela.

Ko je proizvodni nalog izdelan z vzornico in ostalimi potrebnimi prilogami, se določi še številka artikla, ki ga blago nosi ter število dessinov, to se pravi različnih barvnih izvedb ali barvnih kombinacij, ki jih bo določen artikel zajemal.

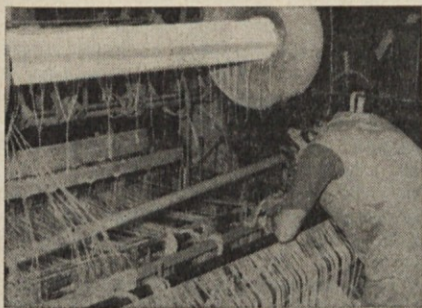
Tako skompletiran vzorec se odda v tehnično službo, kjer poskrbijo za realizacijo vzorca.

Isto delo je tudi pri sukljankah, le da je risanje vzornice popolnoma drugačno, kajti tu nastopata dva različna prepletanja niti, to je tkanje osnove z votkovnimi nitmi, in pa sukanje sukljalne z temeljno osnovo ob votke. Ta-

Tkanje zaves na jacquardskem stroju

Elektronska obdelava podatkov s prodajnega področja

Pri izdelavi nove kolekcije je veliko privezovanja in prevdevanja.

Področij, ki jih lahko obdelujemo z elektronskimi računalniki, je v nekem industrijskem podjetju veliko in eno med njimi je tudi področje prodajnega poslovanja. Prodajno poslovanje zajema široko območje dela in sicer: raziskavo tržišča, plan prodaje, plan vnovčevanja, skladiščno evidenco gotovih izdelkov in blagovno knjigovodstvo, normative zalog, naročila kupcev, plan ekspedita, fakturiranje in saldakonte kupcev, prometni davek, provizije zastopnikom, reklamacije, ugotavljanje solidnosti kupcev,...

Tržni položaj v modernem gospodarstvu, zahteva vedno večjo angažiranost podjetja. Prav s to nalogo se ukvarja raziskava tržišča. Podatke o položaju na trgu, ki pridejo od zunaj ali preko lastne prodajne službe, najprej zberejo, jih uredijo in nato obdelajo. Pri urejanju in obdelavi teh podatkov pa nam v veliki meri pomaga sodobna tehnika z razvojem računalništva, ker je to delo, namreč urejanje in obdelava podatkov, zgolj zamudno rutinsko delo. Tako nam je računalnik v veliko pomoč pri raziskavi v obliki ankete, pri čemer pa moramo že vnaprej vedeti informacije, ki jih želimo dobiti z anketo. Prav tako moramo vnaprej oblikovati tudi odgovore, da so primerni za kasnejšo avtomatsko obdelavo. Podatki, ki služijo raziskavi trga in ki nastajajo znotraj lastnega podjetja, navadno še niso urejeni, imajo pa standardizirano obliko. Takšni podatki so npr. razne evidence ponudb in povpraševanja, naročil, zalog, odpreme faktur, prodaje, popustov, stroškov, reklamacij izvoza, ... Za potrebe raziskave trga je potrebno te podatke razvrstiti po določenih kriterijih, kar izvedemo s pomočjo računalnika. Na podlagi takšnih pregledov in na podlagi zunanjih virov podatkov, lahko ugotavljamo položaj našega podjetja na trgu, trende gibanja prodaje, vplive reklame, prodajne poti, življenjske cikle proizvodov, ...

Analiza trga pa poleg sklenjenih pogodb v veliki meri vpliva tudi na plan prodaje. Kadar proizvajamo gotove izdelke na zalogo za neznanega kupca, lahko z računalnikom predvidimo signalne zaloge in optimalne količine zahtevanih vrst gotovih izdelkov.

Ko imamo podpisane pogodbe in narejen plan prodaje, izdelamo še plan vnovčevanja. Pri tem ima elektronski računalnik to lastnost, da hrani v spominu vse pogoje pogodb in po potrebi izpiše pregled dotoka sredstev na osnovi teh pogodb. Če temu dodamo še ocenjeno prodajo iz zaloge, dobimo pregled razpoložljivih sredstev od prodaje v posameznih obdobjih. Vse to pa nam služi pri strojni obdelavi finančnih planov.

Ena od primernih faz za strojno obdelavo podatkov je tudi evidenca stanja zalog gotovih izdelkov, ki služi za planiranje in vodenje nabavnih akcij. Če te zaloge vodimo hkrati še po planskih cenah, je to tudi osnova za blagovno knjigovodstvo.

Za dobro evidenco nad ponodbami in povpraševanjem se spet s pridom poslužujemo računalnika. Računalniku namreč lahko sporočimo vzrok, zakaj na primer ponudba ni uspela. Z občasnim pregledom in primerjavo podatkov med seboj po teritorijih, prodajalcih, ... lahko vidimo naš odnos do tržišča. Široke možnosti računalnika pa uporabljamo tudi pri planu ekspedita, fakturiranju, saldakontih kupcev, prometnem davku, obračunu provizije zastopnikom, reklamacijah, ugotavljanju solidnosti kupcev, ...

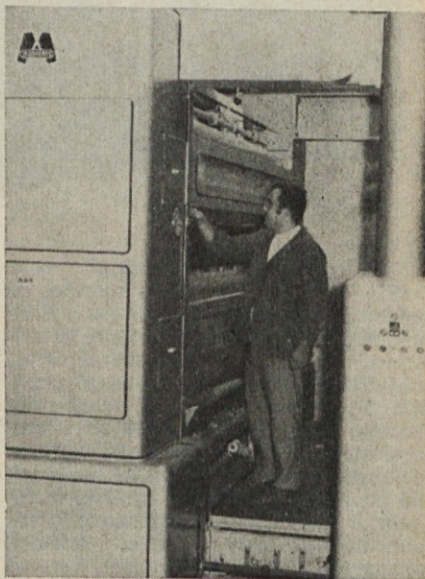
Za boljšo vsklajenost zasedenosti transportnih zmogljivosti in čim bolj ekonomične odpreme, izdelamo na podlagi sklenjenih pogodb plan odpreme ali odpremnemu oddelku damo pregled čez predvidene pošiljke v nekem razdobju.

Računalnik pa nam lahko izstavlja tudi ustrezne dokumente, kot npr. fakture in razne odpreme dokumente. Tako je to nekakšna dodatna naloga, oz. prednost računalnika. S pomočjo

faktur lahko obračunavamo prometni davek in razne druge davke, provizijo zastopnikom, oz. bazo za nagrajevanje. Velikokrat je podjetju dragocen pregled zamudnikov pri poravnavanju računov, zlasti če na osnovi njega tudi kaj ukrepa.

Kot vidimo je področij dela za elektronsko obdelavo podatkov res veliko že samo v okviru prodaje, zato bomo do popolne obdelave podatkov s prodajnega področja prišli postopoma, z začetkom obdelave najvažnejših podatkov.

Metka Mihelčič
organizator EOP

Nov strižni stroj je že v pogonu

ITMA — 71, KORAK K RACIONALIZACIJI

Od 22. junija do 1. julija je bila v Parizu svetovna razstava tekstilnih strojev imenovana ITMA — 71. Obiskalo jo je okrog 150.000 strokovnjakov in je bila šesta po vrsti.

Kritiki so imeli ob tej priliki precej pripomb. Očitna je bila pomanjkljiva organizacija pri izdaji kart in sejmskih katalogov in nezadostno organizirana informacijska služba (ki se je lahko sporazumevala le v francoščini in angleščini medtem, ko niso upoštevali dejstva, da je preko 60 % razstavljalcev in obiskovalcev govorilo nemško). Tudi izbira termina sredi turistične sezone in tehnične pomanjkljivosti kot težave s transportom, prenočišči in preskrbo so povzročale negotovanje.

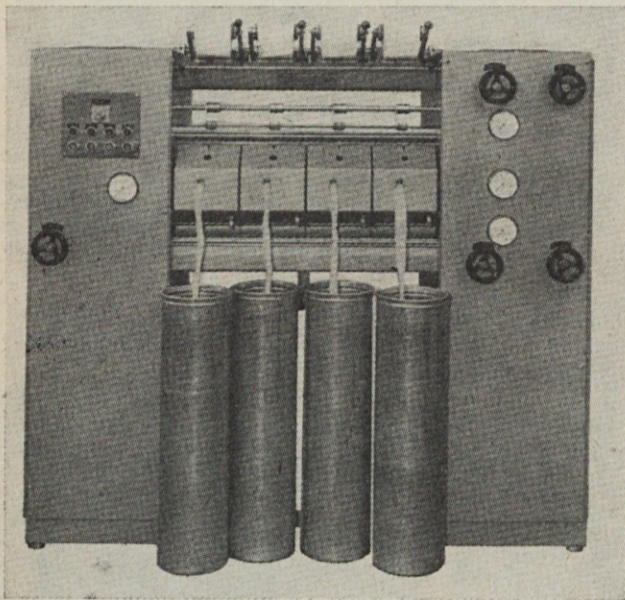
V primerjavi z zadnjim sejmom ITMA — 67 v Baslu je zabeležen porast razstavljalcev od 881 na 1071. Še bolj očitna pa je porast razstavne površine: Lille 12.465 m², Basel 72.550 m², Pariz 114.373 m² (cca 11.44 ha).

Na čelu razstavljalcev je ZR Nemčija s 302, sledi Italija 277, Francija 174, Velika Britanija 105, razstavljalci itd. To skoraj eksplozivno naraščanje je tudi povzročalo precej kritik zaradi razdelitve te razstave na približna področja tehnologije.

Naslednji sejem ITMA, kraj še ni končno določen, bo čez 4 leta, lahko pa bodo prešli tudi na 6-letni turnus.

(Nadaljevanje na 6. strani)

ITMA — 71, KORAK K RACIONALIZACIJI

OE — predilni stroj
firme Svessen (la-
boratorijski)

Če ugotavljamo in dajemo ocene kakšen je bil sejem lahko rečemo, da je dobil vzdevek »sejem avtomatizacije«, ker v primerjavi z Baslom ta razstava ni prinesla skoraj nobene bistveno velike novosti ampak mnogo majhnih. Te majhne novosti so nekako dokončno razvite ideje, skice ali prototipi, ki so bile nakazane že v Baslu in dejansko predstavljajo viden napredek na področju avtomatike, krmilne in regulirne tehnike in s tem zasnovane kontinuirnih postopkov v izdelavi tekstila, oplemenitenja in konfekcije. Vse to zahteva večje proizvodne enote, ki nu-

dijo z razširitvijo palete surovin preje in končnih izdelkov, z razširitvijo možnosti vzorčenja v proizvodnji in oplemenitenju enostavno, delno ali popolnoma avtomatizirano proizvodnjo, ki je tudi bolj racionalna.

Trend avtomatizacije je viden na vseh področjih. Za zadovoljitev in hitro prilagoditev zahtevam tržišča je v ospredju tehnološki razvoj pletilnih strojev in to glede na gospodarnost le teh, kakor tudi vsestransko uporabnost. Vsestranska uporabnost se kaže v razširitvi možnosti vzorčenja in v uporabi različnih prej. Nadaljnji vzdevek sejma

ITMA — 71 je »OPEN — END — sejem«. V veliko presenečenje je bilo v sektorju predilnice prikazanih približno 30 OE — predilnih strojev. To je število, ki daje misliti, da bodo tudi na tem področju kmalu odvečne kapacitete kot so na področju strojev za teksturiranje, okrogle pletilne stroje in nogavičarske avtomate kjer se že kažejo.

Pri sukanju in teksturiranju gre trend očitno za večjo produkcijo (večji formati navitkov, višji obrati). V tkalnicah se kaže prelom v korist brezčolničnih avtomatov, medtem ko se v pletilnicah bolj kaže usmeritev v specializacijo (večje možnosti vzorčenja, ki je pri nekaterih že elektronsko).

V oplemenitilnicah je videti napredek v kontinuiranih postopkih barvanja z avtomatskim krmiljenjem, tehniki raztapljanja in v uveljavljanju rotacijskega šablonskega tiska. Konfekcijska in oblačilna industrija tudi kaže ta povečano specializacijo strojev in jima je ITMA posvetila presenetljivo velik obseg.

Vpadljiva so bila tudi prizadevanja držav vzhodnega bloka in Japoncev, da se močneje vključijo v svetovno trgovino. Zvišanje cen na evropskem tržišču, vojaško politični razvoj in možnosti kratkih dobavnih rokov, ki jih le ti nudijo, lahko ugodno vplivajo na razvoj, ki ga bo v bodoče treba skrbno zasledovati.

Razstavo so zaprli 1. julija. S tem pa niso zaključene diskusije o bodoči obliki tega velesejma. Tudi strokovne diskusije o ciljih, ki jih je nakazala tekstilna industrija, še trajajo.

J. P.

S POTI NA TRIGLAV

Avgust, to je mesec, ko se največ ljudi povzpne na najvišji vrh Jugoslavije, Triglav. Tako je sredi avgusta priredilo tudi Planinsko društvo »Janez Trdina« za svoje člane izlet na ta vrh. Bilo nas je kar 135 in to vseh vrst starosti, od pet do dvainšestdeset let. Mnogo od teh jih je prvič stopilo na najvišji vrh Jugoslavije in za te so tisti, ki so že večkrat zavzeli ta vrh poskrbeli, da so bili vsi »krščenji« s cepinom, kar je v navadi za tiste, ki so prvič na vrhu. Hodili smo tri dni in sicer smo odšli z avtobusi do Pokljuke, kjer smo nato nadaljevali pot peš. Pot se postopoma lepo dviga, tako da nas sproti privaja na večje napore. Po nekajurni hoji in na kratkem postanku, smo prišli do Vodnikove kočice. Tu se je že marsikomu prileglo, da si nabere

novih moči za nadaljnjo pot do Kredarice. Ko smo se najedli, napili in odpočili, smo spet vzeli pot pod noge in šli proti Kredarici. Tu je pot že nekoliko bolj zanimiva. Pri tem mislim, da je treba uporabiti že malo plezalne sposobnosti s pomočjo klinov, ki varujejo pot pred globokimi prepadi. Okrog druge ure popoldne pa smo že prispeli do kočice na Kredarici. Od tu nas je mogočni Triglav tako privabljal, da smo komaj po enournem počitku odšli že proti samemu vrhu. Kot mravlje smo eden za drugim stopali po klinih proti Aljaževemu stolpu na vrhu Triglava. Pot je res lepo speljana in zavarovana, poleg tega pa so manj pogumnim vplivali pogum še vodiči. Po enoinpolurnem plezanju smo vsi srečno prispeli na cilj. Lepo vreme nam je omogočilo,

da smo lahko videli daleč naokrog mogočnost gora, ki so nanizane okrog kralja gora. Iz oči je bilo vsakemu videti ponos, da je dosegel svoj cilj. Seveda ni manjkalo tudi štempljanja izkaznic in kartic in slikanja ob Aljaževem stolpu. Napolnjeni z lepotami gora smo počasi odšli nazaj proti koči na Kredarici. Tu smo potem tudi prenočili. Naslednji dan smo že zgodaj odšli proti Planiki in nato proti koči na Doliču, čez Hribarice do prvega triglavskega jezera. Tu smo imeli daljši počitek, nekateri pa so se tudi kopali v jezeru. Od tod naprej, mimo sedmerih triglavskega jezera, pa se začne pravi planinski raj. Med bujnim ruševjem in samotnimi macesni so posejane vse mogoče rože, od triglavske rože, encijana, planinskega maka, do nešteto drugih. Naš jezik je

V naši domovini raste okrog 3.000 različnih vrst gob. Najmanj polovica jih je užitnih. Te so zelo dobre in okusne, nekatere med njimi pa so naravnost odlične. V drugo polovico pa ne spadajo samo strupene gobe. Brez strahu! Predvsem so to zelo drobne gobe, ki za kuhinjo nimajo nobene cene in zanimajo le znanstvenike. Veliko je tudi število lesnih gob, med njimi vsem znana kresilna goba. Sledijo sumljive gobe in končno šele strupenjače.

V poznem poletju in septembru, ko sonce ne vsiljuje več svojih vročih žarkov, ko gleda na okolico s priprtimi ve-

Čas gob je

kami, zrastejo po naših gozdovih in travnikih številne gobe. Nabiranje gob, ko se človek sprehodi po naravi, pomeni vsekakor rekreacijo, ki se čezdalje bolj širi. Žal, da se takšno razvedrilo včasih za nabiralca in vse uživalce gob konča lahko tudi precej neprijetno ali celo tragično. Poglavitni vzrok tragedije ali zastrupitve z gobami je še ved-

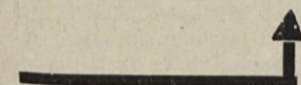
no na eni strani preveliko amaterstvo pri nabiranju gob, ko nabiralec nima dovolj praktičnega izkustva v poznavanju posameznih sort. Po drugi strani pa se dogodi celo, da prevelika vnema, če že ne strast, pri nabiranju res užitnih gob včasih pripomore tudi do kasnejših nevšečnosti v prebavilih. Tako se neredko primeri, da se družina odpravi na nedeljski izlet in ob tej priliki nabere kar lepo bero užitnih jurčkov in lisičk. Nekaj so jih pospravili že v nedeljo zvečer, nekaj pa za kosilo naslednjega dne. Toda, ker je bilo gob še zadosti, so jih imeli na mizi tudi tretji dan. Tedaj pa so se po obedu pri vsej družini pojavile prebavne motnje v obliki bljuvanja ali drisk. Ta primer ni redek in nas zato opozarja, da so pod določenimi pogoji, lahko strupene tudi užitne gobe. Kot je znano, vsebujejo gobe precej beljakovin. Zato jih skušajo nekateri uporabiti, da bi z njim nadomestili mesto. Vendar beljakovine v gobah niso polnovredne in ne morejo nadomestiti živalskih beljakovin.

Vrh tega so beljakovine zelo ugodno gojišče za najrazličnejše mikro organizme oz. bakterije. Te se pa v gobah, ki po nekaj dni stoje — tudi če so shranjene v hladilniku, — močno razmnože. Pod vplivom bakterij nastajajo razni razpadni produkti, ki so strupeni in lahko povzročijo hude prebavne motnje ali celo vnetje jeter. Podobno se pripeti tudi, če uživamo pregrete gobe. Po vsem tem je vsekakor na dlani, da moramo užitne gobe porabiti vsaj 24 ur po nabiranju, tudi če jih imamo shranjene v hladilniku. Že pripravljene gobe, če nam jih kaj ostane, pa zavržemo, ker jih nikakor ne smemo pogrevati. Na srečo sodijo gobe med težje prebavljive jedi, ki ostanejo dalj časa v želodcu, tako da jih lahko

(Nadaljevanje na 8. strani)

Na poti do Kredarice smo si nabirali moči

preskromen, da bi se dale izraziti vse te lepote, ki jih združuje slovenski gorski svet. Tako smo popoldan drugega dne naše hoje prišli do »Koče pri triglavskih jezerih«, ki stoji ob zadnjem jezeru. Tu smo nato tudi prespali. Od tod smo jutraj krenili proti Komni in naprej do slapa Savice, od koder smo se z avtobusi pripeljali do Bohinja. Mnogi so se po naporni hoji skopali še v bohinjskem jezeru, nato pa smo krenili proti domu. Naš izlet na Triglav je bil tako končan in organizatorjem gre velika zahvala, da so to odgovorno nalogo srečno speljali.

V imenu PD »Janez Trdina« se na tem mestu zahvaljujem tudi tovarni Industriji za pomoč pri propagandi te akcije.

Metka Mihelčič

ANEKDOTE:

Filozof Kant je nekoč rekel: »Ženske sploh ne morejo priti v nebesa.«

»Zakaj ne?« so protestirale ženske.

»Saj stoji že v Jezusovem razodetju, da je zavladata nekoč v nebesih polurna popolna tišina. Kaj takega pa sploh ni mogoče, če so ženske zraven.«

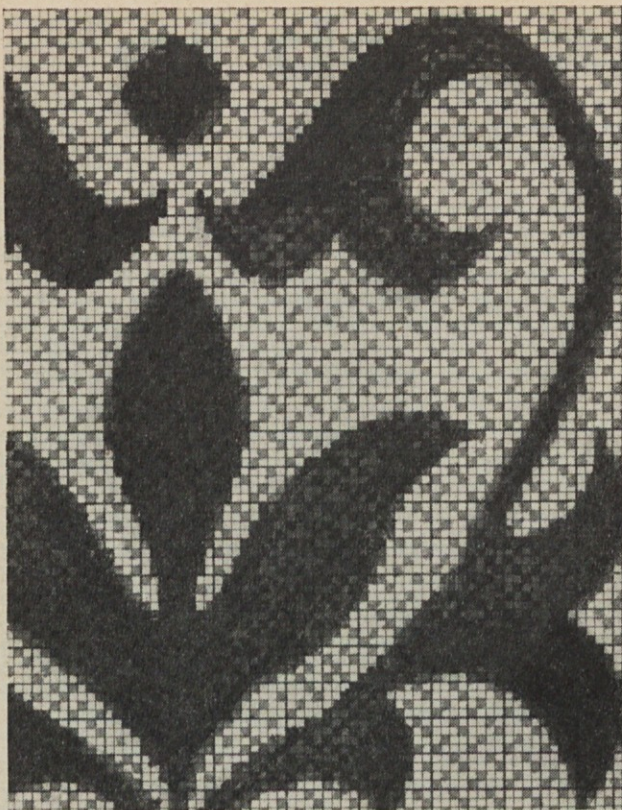
Neki šolski ravnatelj je prišel k filozofu Descartesu, ravno ko je ta z užitkom jedel ob bogato obloženi mizi. Neprijetno presenečen ga je pedantni ravnatelj vprašal: »Mar se vam zdi prav, da filozofi tako obilno in razkošno kosijo?«

»Zakaj pa ne?« mu je odgovoril Descartes. »Mar mislite, da je ustvarila narava vse te dobrote samo za tepce in norce?«

Prijatelj je vprašal francoskega pisatelja Fontenella: »Vi mi gotovo lahko poveste, kako se razlikujejo ženske različnih narodov?«

Fontenelle ni dolgo premišljeval in je odgovoril:

»Razliko med ženskami najbolj spoznamo v trenutku, ko izvedo, da jim je postal zaročenec nezvest. V tem primeru Francozinja ubije svojo tekmico; Italijanka ubije svojega ljubčka, ki ji je bil nezvest; Španka ubije oba, nezvestega zaročenca in svojo tekmico; Nemka skuša napraviti samomor in Angležinja razveljavi zaroko. Toda vse se omožijo z nekim drugim.«

Del jacquardske pa-trone prta Krištof

(Nadaljevanje s 7. strani)

Čas gob je

odstranimo iz želodca tudi še po nekaj urah. Zato moramo pri vsaki zastrupitvi z gobami kjer se pojavijo bolezenski znaki, čeprav kmalu po uživanju užitnih gob, takoj poiskati zdravniško pomoč. Značilno in na žalost včasih tudi usodno pa je, da se pri uživanju nekaterih strupenih gob pojavijo prvi znaki zastrupitve, dokaj pozno, šele čez 6 pa tudi čez 24 ur. Kot že rečeno, moramo ob prvih znakih zastrupitve s

strupenimi gobami takoj poiskati zdravniško pomoč, ker takega bolnika nemudoma napotijo v bolnico. Izkušnje so pokazale, da je možno z vsemi razpoložljivimi zdravilnimi ukrepi rešiti le tiste primere in še teh ne vseh, ki pridejo pravočasno v bolnico ali pa so pri njih dovolj zgodaj pomislili na možnost zastrupitve.

Višja med. sestra:
Majda Škrinjar

ŠOLA SAMOSTOJNOSTI

(Nadaljevanje)

Velika svetla hiša, obdana s cvetjem, v njej pa 40 viharjih, nemirnih dečkov in dva vzgojitelja, ki sta komaj kaj starejša od najstarejšega svojih varovancev. Kdo bi le pomislil, da je v domu za mlade diabetike?

Vesela hiša na Bavarskem prav z ničemer ne zbujajo pozornosti za neozdravljivo bolezen, za katero je bolan vsakrati od teh 8 do 18 let starih dečkov. Vendar pa se oni sami prav dobro zavedajo, da so tod zato, da bi se tudi sami naučili negovati tako, da bi lahko hodili v šolo in živeli kolikor mogoče aktivno in normalno življenje.

V začetku je bil ta dom ustanovljen samo za počitniško taborjenje diabetičnih otrok, nakar se je iz njega kaj kmalu razvila stalna ustanova, ki tudi za več let sprejema tri skupine dečkov, take iz številnih družin, kjer je težko imeti na skrbi njih posebno dieto, take, ki so v šoli znatno zaostali, in končno še nekaj tistih, ki bolehalo za posebno, nestalno obliko diabetesa in so potrebni stalne zdravniške kontrole.

Ob prihodu je pri nekaterih otrokih opaziti velike zaostanke v rasti — celo do 15 cm — toda ob dobri oskrbi kmalu dosežejo primerno težo, razvitost in vitalnost.

Zdravnik sam pa je duša hiše. Vsako jutro ob 6. uri odpre dr. Walter Hertlig vrata svoje ordinacije, pred katero ga že čakajo prvi pacienti, večji fantje — vajenci iz krajevne tekstilne tovarne. Ob sedmih pridejo šolarji.

Vsak izmed njih ima popis svoje bolezni na zdravnikovi pisalni mizi vedno odprt, da ga lahko prouči, kadar hoče. Zna odbrati rezultate preiskav, ki so jih napravili pri njem, in ugotoviti tudi, koliko insulina mora jemati. Še več, iz tega celo lahko sklepa, če ima nemara pravico do kakšnega izboljšanja svoje diete — npr.: do koščka kruha več, kajti diabetik je vedno lačen. Toda če si že diabetik, moraš pač strogo paziti na vse, kar poješ.

To otroci hitro razumejo. Vsak večer po večerji jim govori zdravnik in vsakemu od njih pove, kako je sedaj z njim, kaj povedo rezultati preiskav in koliko insulina si bo moral vbrizgati naslednji dan. Če pri komu ugotovi preveliko količino sladkorja, vpraša otroka zaradi zgleda vpricho vseh vrstnikov. Vsakokrat mu uspe, da ugotovi prestopke v dieti, bodisi da je fant od tovariša dobil košček čokolade ali pa je med odmorom stopil na sladoleđ. Vsakokrat jim zdravnik potrpežljivo obnovi navodila in jih opominja na dieto, ki se je morajo diabetiki držati.

Prikrajšani so za posladke.

To je kaj trda disciplina za otroke, ki se morajo vedno vzdržati posladkov, toda edina možnost, da premagajo najhujši prehod in končno zaživijo normalno življenje. To predobro vedo tudi sami.

Med njimi so nekateri diabetiki že od tretjega leta starosti dalje in so morali od tedaj brez prestanka dobivati po tri injekcije na dan.

Z boleznijo imajo že izkušnje, spoznati znajo simptome krize in jo pravočasno preprečiti. Druge morajo zopet nadzorovati od blizu, dokler sami ne spoznajo opozorilnih znakov: potenje, bledica, utrujenost, ki jih takoj obvladajo s koščkom sladkorja. Ker je pri otrocih diabetes nestalen in lahko izbruhne nenadoma, jih je treba opolnoči za hip prebuditi, da se prepričajo, če je njihov spanec normalen ali pa se v njem skriva začetek kome.

Zelo trda je vajenska doba mladega diabetika. Toda tu poteka vse to v skoraj idealnih razmerah: otrok se nauči, da prevzame odgovornost za svoje zdravljenje in se privaja na neodvisno življenje. Ta vzgoja napreduje ob pomoči zdravnika in njegove ekipe, katerim se otrok prav kmalu povsem zupa. To neprestano sodelovanje zdravnika in otroka pa je pogoj za uspešno zdravljenje in čimprejšnjo zagotovitev normalnega življenja.

Po zaslugi tega doma odkrije mladi diabetik svobodo, neodvisnost in priateljstvo svojih tovarišev, ki so v enakih okoliščinah. Od tod pojde v življenje dobro pripravljen za vse svoje težave.

Pripravila A. L.

Široke možnosti šolanja in strokovnega izobraževanja za zaposlene

Če za delovno mesto, ki ga zasedate ali si ga želite pridobiti, nimate zahtevane izobrazbe, vas vabimo, da si jo pridobite z

DOPISNIM ŠOLANJEM
PRI DOPISNI DELAVSKI UNIVERZI v Ljubljani, Parmova 39, telefon 312-141.

Na voljo so vam naslednje šole:
tehniška šola strojne, elektriške, lesne, kmetijske stroke,
delovodska šola za strojno stroko, poklicna šola za kovinarsko stroko, administrativna šola (dveletna), osnovna šola (5., 6., 7. in 8. razred), ekonomska srednja šola in tečajji:
tečaj nemškega jezika,
tečaj italijanskega jezika,
tečaj tehničnega risanja (osnove tehničnega risanja),
tečaj za skladiščnike,
tečaj za kontrolorje in predelavce v kovinarski stroki,
tečaj za varnost pri delu,
tečaj za letno preverjanje znanja iz varstva pri delu.

KAKO POTEKA DOPISNO ŠOLANJE

Učenec ne obiskuje rednega pouka, temveč študira sam ob učnih pripomočkih — učnih knjigah in skriptih — ki mu jih pošilja šola. Snov je v njih obdelana tako, da omogoča učencu samostojno učenje.

Posameznim učnim knjigam oziroma skriptom dodajamo še posebna vodila, ki učenca usmerjajo k smotnejšemu učenju, približajo predmet in mu pomagajo, da v obširni snovi doume, kaj je bistveno in kaj dodatno, vendar neogibno potrebno za razumevanje predmeta. Vodila vsebujejo tudi ponavljalna vprašanja in teste s pravnimi rešitvami, da z njihovo pomočjo lahko učenec sam kontrolira, če je snov pravilno dojel.

Učenec izdeluje tudi domače naloge. Le-te pošilja v korekturo določenim profesorjem, ti pa mu popravljene vračajo. Pri popravkih korektorji tudi kažejo učencu pomanjkljivosti v njegovem delu ter ga opozarjajo, kaj mora ponovno predelati, da si pridobi popolnejše znanje. Učenec lahko ob nalogah postavlja korektorju konkretna individualna vprašanja in dobi nanje ustrezna pojasnila.

Za posamezne predmete, kjer je samostojno učenje težje in dolgotrajnejše, dajemo učencem pomoč v obliki zgoščenih predavanj in posvetovalnih seminarjev. Sistem le-teh kakor tudi izbor predmetov za seminarje odreja šola po preverjenih pedagoških načelih. Seminarji oziroma predavanja potekajo v krajših ciklih in ne obremenjujejo učenca več kot dvakrat tedensko.

ŠTUDIJSKI SISTEM

Ko učenec v celoti preštudira snov posameznega predmeta za določeni razred (ali stopnjo), se prijavi k izpitu. Učenci-dopisniki opravljajo izpite pri rednih šolah za posamezne stroke (izpitna središča navajamo podrobno pri posameznih šolah).

Dopisnikom je na voljo več letnih izpitnih rokov. Na začetku šolanja jim predložimo natančen izpitni razpored za celotno šolsko leto. To omogoča, da si dopisnik lahko napravi osebni študijski načrt po lastnih zmogljivostih.

Vse šole delajo po učnih načrtih rednih šol. Za tečaje so prirejeni posebni učni načrti, ki upoštevajo potrebe posameznih strok.

Dopisna delavska univerza organizira tudi posebne študijske skupine, predvsem v posameznih gospodarskih organizacijah ali na območju delavskih univerz. Tudi v teh skupinah izprašujejo praviloma profesorji rednih šol, tako da so zagotovljena obča merila za zahtevano znanje.

PREDNOSTI DOPISNEGA ŠOLANJA

Učenec lahko študira ob svoji redni zaposlitvi. Dopisno šolanje ga ne obremenjuje z rednim obiskovanjem pouka, kot je to potrebno v večernih šolah, temveč mu omogoča, da učenje prilagodi svojim osebnim razmeram. Z dosledno organizacijo za študij namenjenega časa lahko posameznik za učenje porabi dnevno manj ur, kot bi ga zahteval urnik rednega pouka v večernih šolah. Zlasti je to važno za žene z družinami, ki jim je težko žrtvovati, za družinsko življenje, dragocene večerne ure.

Dopisna metoda tudi omogoča, da se šolajo kandidati, ki živijo v bolj oddaljenih krajih in jim večerne šole niso dostopne. Tak način šolanja ustreza tudi delavcem na terenskem delu ali v tujini, saj jih po pošti poslano učno gradivo doseže koderkoli, izpite pa jim omogočimo tudi individualno ob izrednih rokih. Ugodnosti pri učenju imajo tudi delavci, ki delajo v izmenah in jim delovni sistem ne omogoča, da bi redno sledili šolskemu urniku v večernih šolah.

Šolanje v naši šoli ni strogo vezano na šolsko leto. Učenec se lahko vpiše kadarkoli in lahko tudi prestopa v višji razred ne glede na začetek šolskega leta. Tako lahko hitreje napreduje. Naša evidenca izpričuje primere, ko so posamezniki končali štirirazredno sred-

njo šolo v 28 mesecih, kar dokazuje, da je možno študij usmerjati po individualni zmogljivosti.

Dokazano je tudi, da se ljudje s pretežno samostojnim študijem v dopisnem šolanju zelo usposobijo za umsko delo in da znajo samostojneje reševati delovne naloge. Mnogi naši absolventi uspešno nadaljujejo študij na višjih in visokih šolah.

Odpreti nameravamo:

— srednjo šolo za organizacijo dela (za predelavce in kontrolorje, organizatorje dela in druge),

— interne kvalifikacije — ozek profil,

— šolo za tajnice (za kandidatke, ki imajo uspešno opravljeno srednjo šolo),

— dopisno gimnazijo,

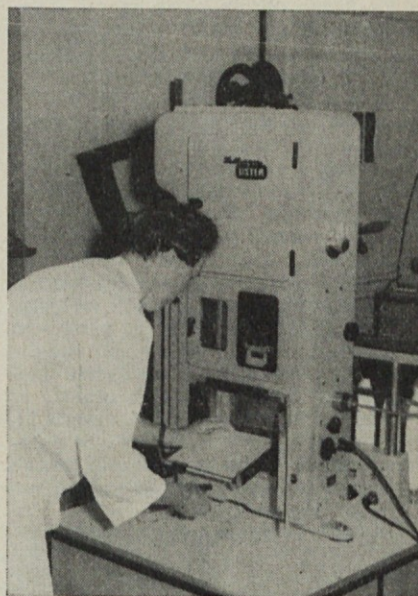
— strojepisni tečaj (z gramofonskimi ploščami),

— tečaj za funkcionalno usposabljanje delavcev v blagovnem prometu,

— tečaj za poslovno korespondenco.

DOPISNA DELAVSKA UNIVERZA

— Zavod za dopisno izobraževanje. Dopisna: ekonomska — tehniška — administrativna — osnovna šola in tečajji Ljubljana, Parmova 39 — Tel. 312-141, 316-043 — P. P. 106 — Tekoči račun 501-3-383/2

S kupljeno prejo nismo vedno zadovoljni

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame se vsem sodelavkam in sodelavcem najlepše zahvaljujem za darovano cvetje in tiho sočutje.
Sin Rihard z ženo Majdo in hčerko Gabi.

PROIZVODNJA IN KVALITETA

V mesecu juliju so obrati tkalnice, konfekcije in sukančarne delali delno v nadurnem in štiriizmenskem delovnem času in v času kolektivnega dopusta. Izven planiranega delovnega časa smo morali delati zaradi večjih naročil, katere ne moremo pravočasno končati v rednem delovnem času. Sukančarna je morala delati zaradi potreb tkalnice in predvidenega izvoza preje v mesecu avgustu.

Mesečni proizvodni rezultati so dobri, vendar moramo upoštevati, da so proizvodni obrati delali več, kot pa je bilo predvideno s planom.

Ce pogledamo izpolnjevanje mesečnih planov, kumulativno za sedem mesecev in primerjavo z letom 1970, dobimo naslednje rezultate po posameznih obratih.

Z doseženo kvaliteto smo lahko zadovoljni samo v grupi čistih bombažnih tkanin

	julij 1971 %	indeks 1970 %	kumul. za 7 mes. %	indeks kum. 1970 7 mes. %
Predilnica — predenje	90,4	90,4	107,3	110,5
— sukanje	102,2	64,0	104,4	102,3
Tkalnica — metrov	95,9	83,7	88,6	96,1
— m ³	100,4	87,5	93,5	101,2
— 000 vot.	119,3	96,1	101,3	97,5
Oplemenitilnica — metrov	101,4	86,2	89,6	91,7

Za konfekcijo primerjalnih podatkov za julij ni na razpolago in bodo za julij in avgust skupaj.

Za druge obrate pa iz zgoraj navedenih rezultatov lahko ugotovimo, da predilnica kumulativno presega planirano proizvodnjo, kakor tudi proizvodnja v letu 1970. Tkalnica je kumulativno presegla plan v 000 votkih, je pa v mtr in m² še pod planirano proizvodnjo. Vzrok v večjem odstopanju asortimenta od planiranega. Oplemenitilnica svoje rezultate izboljšuje in bo predvideno v avgustu mesecu še bolje.

Kvaliteta surovih in adjustiranih tkanin je bila v juliju mesecu slabša, kakor v juniju mesecu. Vzrok za skupno poslabšanje kvalitete je predvsem grupa sintetičnih in pollanenih tkanin. V močnem porastu je predvsem makulatura v grupi pollanenih tkanin.

Kakšno kvaliteto smo v mesecu juliju dosegli skupno v surovih in gotovih tkaninah in po posameznih vrstah tkanin, lahko razberemo iz spodaj navedenih preglednih podatkov.

Surove in adjustirane tkanine:

	Surove tkanine	Adjustirane tkanine
I. kvaliteta	88,85 %	89,81 %
II. kvaliteta	5,91 %	5,27 %
III. kvaliteta	2,07 %	1,94 %
Neregularne tkanine	3,17 %	2,98 %

Po posameznih grupah tkanin pa smo dosegli naslednjo kvaliteto:

	I. kval.	II. kval.	III. kval.	Nereg. tkan.
Bombažne tkanine	96,89 %	1,89 %	0,45 %	0,77 %
Sintetične tkanine	81,98 %	9,47 %	3,49 %	5,06 %
Bombažno-lanene tkanine	86,15 %	6,15 %	2,19 %	5,51 %

OBVESTILA IZ KADROVSKE SLUŽBE

VSTOPI:

1. Zlatka Dimc, čist. uprav. prostorov, vstopila 2. 8. 1971,
2. Frančiška Štefan, prev. preje, vstopila 3. 8. 1971,
3. Antonija Kerč, prev. preje, vstopila 5. 8. 1971,
4. Kazimira Kosmač, prev. preje, vstopila 6. 8. 1971,
5. Viktor Jenič ml., dvor. delavec, vstopil 16. 8. 1971,
6. Stane Tome, vodov. inšt., vstopil 17. 8. 1971,
7. Slavka Vrečar, sukanje preje, vstopila 23. 8. 1971,
8. Milena Dovč, del. v konfek., vstopila 23. 8. 1971,
9. Anton Juračič, ključavničar, vstopil 30. 8. 1971,
10. Janez Limoni, ključavničar, vstopil 30. 8. 1971.

IZSTOPI:

1. Boris Dragomir, kuhar v menzi, izstopil 10. 8. 1971,
2. Jovanka Stojnič, sukanje preje, izstopila 19. 8. 1971,
3. Bosilj Ljudmila, tkalka, izstopila 23. 8. 1971,
4. Manija Hemetek, tkalka, izstopila 23. 8. 1971,
5. Viktorija Prosenc, navijalka, izstopila 31. 8. 1971,
6. Francka Šarc, uslužbenka, izstopila 31. 8. 1971,
7. Marjeta Pirc, del. v oplem., izstopila 31. 8. 1971.

Izdaja v 850 izvodih kolektiv tovarne Industrije. Odgovorni urednik Anica Lajevic. Ureja uredniški odbor: ing. Janko Ukmar, ing. Lado Zabukovec, dipl. ing. Janez Pezdur, dipl. ing. Avgust Orehek, dipl. ing. Boža Pogačnik, ing. Jože Klešnik, Cilka Mrdženovič, dipl. ing. Branko Novak, Majda Škrinjar, Ivo Sešek, dipl. ing. Alenka Korč-Pleteršek, dipl. ing. Franc Verhovec, Janez Rainer. V uredniškem odboru sodelujejo po službeni dolžnosti: direktor, predsednik, sind. org., sekretar ZK, predsednik mlad. org. — Natisnila tiskarna PTT v Ljubljani